

Aneta Żurek

dyrektor Regionalnego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Częstochowie

Praca w klasie zróżnicowanej – od czego zaczynamy? Co może nam pomóc?

Wyzwanie zróżnicowanej klasy i rola współpracy

Klasa zróżnicowana to codzienna rzeczywistość, a zarazem ogromne wyzwanie dla każdego pedagoga. Od czego zacząć? Na co zwrócić uwagę? Jak pracować i jak efektywnie dostosować proces nauczania? Takie pytania zadaje sobie każdy refleksyjny nauczyciel, który ma świadomość złożoności różnorodnych potrzeb, możliwości i zainteresowań uczniów oraz procesów zachodzących w grupie.

W obliczu tak trudnego zadania nauczyciel nie może zostać pozostawiony sam sobie. Praca w pojedynkę jest zdecydowanie mniej efektywna niż współdziałanie. Kiedy nauczyciele współpracują ze sobą, mogą się wzajemnie wspierać, czerpać z własnych doświadczeń i dzielić wspólną wiedzę. Dlatego kluczowe jest, aby w szkole stale doskonalić współpracę zespołową i dbać o to, by żaden pedagog nie działał w odosobnieniu.

Indywidualne podejście w dobie cyfryzacji

Bez indywidualnego rozpoznania mocnych stron, zainteresowań, predyspozycji, trudności i barier, przed którymi stoi uczeń, adekwatne zaplanowanie edukacji oraz realnego wsparcia nie będzie możliwe. Dziś, w dobie powszechnego dostępu do Internetu i wsparcia ze strony sztucznej inteligencji (AI), bezpośrednie spotkanie z drugim człowiekiem oraz uważne, troskliwe spojrzenie na ucznia nadal stanowią bezcenną kompetencję każdego nauczyciela.

Czym jest Szkolna Ocena Funkcjonalna (SzOF)?

Naprzeciw potrzebom dyrektorów i nauczycieli w zakresie doskonalenia współpracy zespołowej wychodzi procesowa szkolna ocena funkcjonalna (SzOF). To zorientowane na współpracę podejście do rozpoznawania potrzeb uczniów bazuje na wiedzy osób, które dobrze znają podopiecznego i mogą wnieść istotne informacje związane z jego funkcjonowaniem oraz planowaniem dla niego pomocy.

Koncepcja ta wywodzi się bezpośrednio z modelu biopsychospołecznego, uwzględnionego w Międzynarodowej Klasyfikacji Funkcjonowania, Niepełnosprawności i Zdrowia (ICF). Podejście to podkreśla wpływ otoczenia na jednostkę przez pryzmat korelacji czynników biologicznych, psychologicznych i społecznych. Kiedy uświadomimy sobie, jak ogromny wpływ na człowieka mają czynniki zewnętrzne i jak znacząco określają one jego możliwości, zrozumiemy również, jak bardzo szkoła oraz sami nauczyciele wpływają na codzienne funkcjonowanie swoich uczniów. Niewątpliwym atrybutem oceny funkcjonalnej jest przy tym świadomość, że funkcjonowanie osoby to proces dynamiczny, będący wypadkową wszystkich tych uwarunkowań.

Zespołowe planowanie wsparcia

Proces szkolnej oceny funkcjonalnej (SzOF) kładzie szczególny nacisk na konieczność bliskiej współpracy nauczycieli, rodziców oraz pracowników niepedagogicznych w celu wypracowania optymalnego modelu wsparcia. Współdziałanie to jest kluczowym elementem na każdym etapie: od obserwacji ucznia i analizy zebranych informacji, przez planowanie działań wspierających, aż po ewaluację zrealizowanych założeń.

Gotowe narzędzia na Portalu Wsparcia

Elementy SzOF, etapy podejmowania działań oraz narzędzia pomocne w dokonaniu obserwacji funkcjonalnej zostały opracowane i udostępnione nauczycielom zarówno w wersji elektronicznej, jak i papierowej. Oficjalny portal www.wsparcie.gov.pl oferuje nauczycielom i specjalistom gotowe rozwiązania. Niewątpliwym atutem tego systemu są elektroniczne wersje kwestionariuszy do obserwacji funkcjonalnych, które po uzupełnieniu automatycznie generują profil funkcjonowania danego ucznia oraz propozycje konkretnych działań wspierających.

Pomoc natychmiastowa – bez zbędnego czekania

Korzystanie przez nauczycieli z procesowego dokonywania szkolnej oceny funkcjonalnej (SzOF) jest nie tylko wskazane, ale wręcz konieczne, aby odpowiednio i bez zbędnej zwłoki dostosować proces edukacyjny. SzOF pozwala natychmiast przeanalizować potrzeby ucznia i wdrożyć niezbędne wsparcie – bez czekania na formalny dokument, opinię lub orzeczenie wydane przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną.

Dlatego tak ważne jest, aby nauczyciel systematycznie dokonywał szkolnej oceny funkcjonalnej i doskonalił wewnętrzną współpracę zespołową. Tylko po rzetelnym rozpoznaniu potrzeb i możliwości ucznia można właściwie dostosować lekcję, zajęcia oraz cele dydaktyczne. Jeśli zaś dzieje się to w atmosferze współpracy, siła oferowanego uczniowi wsparcia dynamicznie rośnie.

Podsumowanie

W publikacjach dostępnych na portalu www.wsparcie.gov.pl nauczyciele znajdą wszelkie informacje niezbędne do prawidłowego przeprowadzania procesowej szkolnej oceny funkcjonalnej (SzOF). Każde działanie nauczyciela w odniesieniu do ucznia będzie miało niewielkie znaczenie, jeśli nie zostanie poprzedzone właściwym i rzetelnym rozpoznaniem jego potrzeb.

